

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ**

ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
навчальної дисципліни**

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

спеціальність: 073 «Менеджмент»

КИЇВ – 2018

Навчально-методичний комплекс розробив:

професор кафедри менеджменту
доктор економічних наук, професор

підпис

Стецюк П.А.

П.І.Б.

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні кафедри менеджменту, протокол № _____ від « » _____ 2018 року

Завідувач кафедри

підпис

Гудзь О.Є.

П.І.Б.

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні НМР ННІМП, протокол № _____ від « » _____ 2018 року

Голова НМР ННІМП

підпис

Вашенко О.П.

П.І.Б.

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Дисципліна «Фінансовий менеджмент»

спеціальність: 073 "Менеджмент організації і адміністрування".
(шифр та назва)

№	Складова комплексу	Адреса посилання на електронний ресурс MOODLE	Дата затвердження та номер протоколу засідання кафедри	Дата останнього внесення змін
1.	Навчальна програма			
2.	Робоча навчальна програма (для денної та заочної форми навчання)			
3.	Плани лекцій або анотації до навчальної дисципліни			
4.	Тематичний план вивчення дисципліни			
5.	Методичні рекомендації до проведення семінарських та практичних занять			
6.	Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів			
7.	Матеріали комплексної контрольної роботи (ректорські контрольні роботи)			
8.	Засоби діагностики навчальних досягнень студентів			
9.	Затверджені питання на модульний контроль			
10.	Затверджені екзаменаційні білети на семестровий контроль			
11.	Перелік навчально-методичних посібників, технічних засобів навчання			
12.	Інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними підручниками (посібниками) з дисципліни та список додаткової літератури			

Викладач _____ П.А. Стецюк

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ
ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з навчально-педагогічної
роботи професор **Л.Н. Беркман**

« ____ » _____ 2018 року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність: 073 "Менеджмент".

(шифр і назва спеціальності)

Затверджено рішенням Науково-методичної ради
Університету протокол № ____
від « ____ » _____ 2018 року

Розробник:

Стецюк П.А., професор кафедри менеджменту, доктор економічних наук, професор

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Програма схвалена на засіданні кафедри менеджменту « ____ » _____ *2018 року*,
протокол № _____

Завідувач кафедри

(підпис)

Гудзь О.Є.

(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження Науково-методичною радою ННІМП

підпис голови НМР ННІМП

« ____ » _____ *2018 р.*,

протокол № _____

Погоджено:

Проректор
з навчально-педагогічної роботи

(підпис)

Л.Н. Беркман

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

В умовах розвитку ринкової економіки в Україні фінансовий менеджмент набуває все більшої актуальності, оскільки в загальному менеджменті підприємства акцент зміщується з чисто виробничого управління до управління фінансами. Це обумовлено необхідністю збереження міцних конкурентних позицій в жорстких ринкових умовах, які можна забезпечити лише за наявності ефективного фінансового менеджменту.

Навчальна дисципліна «Фінансовий менеджмент» є нормативною дисципліною циклу підготовки магістрів за спеціальністю «Менеджмент». Ця дисципліна виступає підґрунтям для вивчення інших дисциплін магістерських програм «Інвестиційний менеджмент», «Організація підприємницької діяльності», «Моделювання управлінських рішень».

Програма вивчення нормативної дисципліни «Фінансовий менеджмент» складена відповідно до її місця та значення за структурно-логічною системою, передбаченою освітньою програмою підготовки магістра зі спеціальності 073 «Менеджмент», і охоплює всі змістовні модулі, визначені анотацією для мінімальної кількості годин, передбачених стандартом.

У процесі навчання студенти здобувають необхідні знання під час проведення аудиторних лекційних і практичних (семінарських) занять. Виконання студентами практичних робіт забезпечує формування в них таких фахових компетенцій:

здатність до аналітичних досліджень фінансових явищ і процесів на макро- та мікрорівні;

здатність до оцінювання рівня інвестиційного, фінансового та інших видів ризиків;

здатність до вибору оптимального ризикового рішення в умовах невизначеності;

здатність до виявлення викривлень у фінансовій звітності підприємства;

здатність до побудови прогнозної фінансової звітності;

здатність до прогнозування ймовірності банкрутства суб'єктів господарювання;

здатність до використання фінансових та інших функцій MS Excel для вирішення завдань у діяльності фінансового менеджера.

Метою вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» є формування у студентів сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань у галузі управління фінансами підприємств, практичних навичок їх застосування у різних напрямках фінансової діяльності.

Завданням вивчення дисципліни є:

характеристика теоретичних основ управління фінансами підприємств;

розкриття методологічних засад організації управління фінансовою діяльністю підприємств і його методичного інструментарію;

опанування технологіями, методами та прийомами фінансового менеджменту в сфері управління активами та капіталом підприємства, планування обсягів діяльності та прибутків, оптимізації грошових потоків, прогнозування

ризиків, здійснення антикризового фінансового управління та санації підприємства.

Предметом вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» є особливості, закономірності та принципи формування і розвитку системи управління фінансовими процесами на підприємстві; конститутивних атрибутів фінансово-економічного механізму; прийомів та методів управління фінансовою діяльністю підприємства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: питання сутності та методологічних основ фінансового менеджменту, зміст фінансових процесів та технологію управління фінансами;

вміти: формувати систему організаційного та інформаційного забезпечення фінансового менеджменту на підприємстві; досліджувати фінансовий стан підприємства, шукати резерви його зміцнення; розробляти фінансовий план підприємства у межах окремих підсистем планування та напрямів діяльності; застосовувати основні методи ефективно управляти активами і капіталом підприємства; обґрунтувати потребу підприємства в фінансових ресурсах, оцінювати вартості джерел фінансування та оптимізувати їх структуру; здійснювати оцінку ефективності реальних та фінансових інвестицій, формувати інвестиційні програми та портфель фінансових інвестицій підприємства; прогнозувати фінансові ризики та приймати заходи щодо антикризового фінансового управління та санації підприємства

Для досягнення завдань і цілей вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» важливе значення має самостійна творча робота студента..

Форма підсумкового контролю – **іспит**.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ
ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з навчально-педагогічної
роботи професор **Л.Н. Беркман**

« ____ » _____ 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність: 073 "Менеджмент"

(шифр і назва спеціальності)

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія організацій» для студентів спеціальності «Менеджмент», освітній рівень «магістр». « ____ » _____ 2018 року. – с. _____

Розробник:

Стецюк П.А., професор кафедри менеджменту, доктор економічних наук, професор

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту « ____ » _____ 2018
року, протокол № _____

Завідувач кафедри

(підпис)

Гудзь О.Є.

(прізвище та ініціали)

Схвалено Науково-методичною радою ННІМП
Протокол від « ____ » _____ 2018 року № _____
« ____ » _____ 2018 року

Голова НМР ННІМП

(підпис)

Ващенко О.П.

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Напрямок підготовки 073 «Менеджмент організації і адміністрування»	<u>Нормативна</u>	
Модулів – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		5-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3		Семестр	
		9-й	
		Лекції	
		20 год.	
		Практичні, семінарські	
		20 год.	
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		80 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: Іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у студентів сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань у галузі управління фінансами підприємств, практичних навичок їх застосування у різних напрямках фінансової діяльності.

Завдання: характеристика теоретичних основ управління фінансами підприємств; розкриття методологічних засад організації управління фінансовою діяльністю підприємств і його методичного інструментарію; опанування технологіями, методами та прийомами фінансового менеджменту в сфері управління активами та капіталом підприємства, планування обсягів діяльності та прибутків, оптимізації грошових потоків, прогнозування ризиків, здійснення антикризового фінансового управління та санації підприємства.

У результаті вивчення дисципліни «Інвестиційний менеджмент» студенти повинні:

знати: питання сутності та методологічних основ фінансового менеджменту, зміст фінансових процесів та технологію управління фінансами.

вміти: формувати систему організаційного та інформаційного забезпечення фінансового менеджменту на підприємстві; досліджувати фінансовий стан підприємства, шукати резерви його зміцнення; розробляти фінансовий план підприємства у межах окремих підсистем планування та напрямів діяльності; застосовувати основні методи ефективно управляти активами і капіталом підприємства; обґрунтувати потребу підприємства в фінансових ресурсах, оцінювати вартості джерел фінансування та оптимізувати їх структуру; здійснювати оцінку ефективності реальних та фінансових інвестицій, формувати інвестиційні програми та портфель фінансових інвестицій підприємства; прогнозувати фінансові ризики та приймати заходи щодо антикризового фінансового управління та санації підприємства.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні та методичні основи фінансового менеджменту

Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту

Сутність фінансового менеджменту. Мета фінансового менеджменту. Завдання фінансового менеджменту. Необхідність і умови ефективності фінансового менеджменту та умови її досягнення. Об'єкти фінансового менеджменту. Основні напрями фінансового менеджменту. Організаційно-економічні основи фінансового менеджменту. Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі підприємства. Структура механізму фінансового менеджменту. Функції фінансового менеджменту. Економічна основа фінансового менеджменту. Формування української моделі фінансового менеджменту. Етапи розвитку західного та українського фінансового менеджменту. Особливості моделі сучасного фінансового менеджменту в Україні.

Рекомендована література: 1, 2, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 21, 22, 23, 24, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37.

Тема 2. Управління грошовими потоками на підприємстві

Сутність грошових коштів, еквівалентів грошових коштів, потоків грошових коштів. Значення грошових потоків у діяльності підприємства. Економічна сутність грошового потоку. Зміст звіту про рух грошових коштів.

Види грошових потоків та їх характеристика. Класифікація грошових потоків. Характеристика видів грошових потоків. Класифікація грошових потоків за видами діяльності. Притоки та відтоки грошових коштів за операційною діяльністю. Притоки та відтоки грошових коштів за інвестиційною діяльністю. Притоки та відтоки грошових коштів за фінансовою діяльністю.

Методичні підходи до прогнозування грошових потоків. Планування та прогнозування грошових потоків. Поняття чистого грошового потоку. Розробка планів руху грошових коштів. Розробка і застосування платіжного календаря. Оперативне планування надходжень і використання грошових коштів підприємства. Управління вхідними грошовими потоками. Управління вихідними грошовими потоками. Оперативне регулювання поточних надходжень і витрат грошових коштів.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 40, 47.

Тема 3. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках

Необхідність і значення визначення вартості грошей у часі. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей у часі. Зміст концепції оцінки вартості грошей у часі. Майбутня вартість грошей та її сутність. Теперішня вартість грошей та її сутність. Простий відсоток. Складний відсоток. Попередній метод нарахування відсотка (метод пренумерандо або антисипативний метод). Подальший метод нарахування відсотка (метод постнумерандо або рекурсивний метод). Дискретний грошовий потік. Безперервний грошовий потік. Ануїтет. Відсоткова ставка. Класифікація відсоткових ставок. Методичний інструментарій оцінки вартості грошей при дискретних потоках платежів за простими відсотками. Методичний інструментарій оцінки вартості грошей при дискретних потоках платежів за складними відсотками. Методичний інструментарій оцінки вартості грошей при дискретних потоках платежів при ануїтеті.

Фактор інфляції. Вплив інфляції на зміну вартості грошей. Сутність концепції впливу фактора інфляції в управлінні аспектами фінансової діяльності підприємства. Оцінка інфляційних процесів. Номінальна та реальна сума грошових коштів. Номінальна та реальна відсоткова ставка. Методичний інструментарій прогнозування річного темпу та індексу інфляції. Методичний інструментарій формування реальної відсоткової ставки з урахуванням фактора інфляції. Методичний інструментарій оцінки вартості грошових коштів з урахуванням фактора інфляції. Методичний інструментарій формування необхідного рівня доходності фінансових операцій з урахуванням фактора інфляції.

Рекомендована література: 2, 3, 4, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 19, 21, 22, 23, 24, 29, 30, 33, 34, 36, 37, 40, 47.

Модуль 2. Управління об'єктами фінансового менеджменту

Тема 4. Управління прибутком

Політика формування власних фінансових ресурсів, її зміст та принципи розроблення. Максимізація обсягу залучення власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел. Роль прибутку в формуванні власних фінансових ресурсів. Зміст і завдання управління прибутком.

Управління формуванням прибутку суб'єкта підприємництва. Системний підхід до управління формуванням прибутку. Інформаційна база управління прибутком. Механізм управління прибутком підприємства "взаємозв'язок витрат, обсягу реалізації і прибутку".

Фактори, що впливають на формування прибутку. Управління формуванням собівартості. Класифікація витрат підприємства. Оптимізація витрат різноманітними методами. Резерви зростання прибутку. Ризик отримання прибутку. Гранична виручка і граничні витрати. Аналіз беззбитковості. Поріг

рентабельності. Запас фінансової міцності. Політика максимізації прибутку підприємств. Операційний леверидж.

Фінансовий важіль. Ефект фінансового важеля. Ілюстрація механізму впливу фінансового важеля на основні показники власників фірми. Сумарний важіль та ілюстрація механізму його впливу на основні показники фірми. Показники, що використовуються для визначення кількісних значень сумарної залежності.

Управління розподілом прибутку. Сутність і завдання управління розподілом прибутку. Фактори, що впливають на розподіл валового прибутку. Вплив на розподіл прибутку системи оподаткування підприємств. Податковий менеджмент суб'єктів господарювання.

Управління розподілом і використанням чистого прибутку. Аналіз розподілу і використання прибутку. Політика розвитку підприємства при використанні прибутку. Дивідендна політика. Капіталізація доходів працівників підприємств як засіб підвищення ефективності управління прибутком.

Рекомендована література: 1, 2, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 21, 22, 23, 24, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38.

Тема 5. Управління активами

Економічна сутність та класифікація активів. Активи як економічні ресурси підприємства. Характер участі активів в господарському обороті і швидкість їх обороту: оборотні та необоротні активи. Характер фінансових джерел формування активів: валові і чисті активи. Активи по відношенню до власника: власні і орендовані. Ступінь ліквідності активів підприємства.

Управління оборотними активами. Поняття та сутність оборотних активів. Його роль у забезпеченні підприємницької діяльності. Структура оборотних активів. Поняття виробничого, фінансового і операційного циклів. Рух оборотних активів підприємства. Основні моделі зіставлення циклів на підприємстві.

Зміст і завдання управління оборотним капіталом. Політика управління оборотними активами. Принцип визначення потреби в оборотному капіталі господарюючого суб'єкта. Оцінка оборотного капіталу. Управління розміщенням оборотного капіталу. Ліквідність поточних активів.

Управління фінансуванням оборотних активів. Моделі управління оборотними активами підприємства. Консервативна стратегія. Ідеальна стратегія. Агресивна стратегія. Компромісна стратегія. Вибір стратегії управління оборотними активами на різних стадіях життєвого циклу підприємства.

Управління запасами. Принципи і послідовність розроблення політики управління запасами. Методи визначення потреби в запасах сировини, матеріалів, готової продукції. Шляхи нормалізації запасів.

Управління дебіторською заборгованістю. Сутність, принципи і послідовність розроблення політики управління дебіторською заборгованістю. Особливості управління дебіторською заборгованістю за товарними операціями. Форми рефінансування дебіторської заборгованості – факторинг, облік векселів, форфейтинг. Система контролю за рухом та інкасацією дебіторської заборгованості.

Управління грошовими активами. Сутність, принципи і послідовність розроблення політики управління грошовими активами. Методи визначення мінімальних, середніх і максимальних залишків грошових активів.

Регулювання потоку платежів на підприємстві.

Управління необоротними активами. Кругообіг необоротних активів. Політика управління необоротними активами, її зміст і принципи розроблення. Управління оновленням необоротних активів. Визначення швидкості оновлення необоротних активів. Ефективність використання необоротних активів і методи її оцінки. Формування оптимальної структури джерел фінансування необоротних активів. Форми оренди необоротних активів. Критерії і оцінка ефективності прийняття управлінських рішень щодо придбання або оренду необоротних активів.

Рекомендована література: 2, 3, 4, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 19, 22, 23, 24, 26, 29, 31, , 33, 34, 36, 37, 39.

Тема 6. Вартість і оптимізація структури капіталу

Основні складові капіталу. Поняття інвестованого, власного і залученого капіталу. Склад власного і залученого капіталу. Поняття фінансової структури капіталу. Політика формування фінансової структури капіталу, принципи, послідовність її розробки. Основні фактори, що впливають на формування фінансової структури капіталу.

Оцінка вартості капіталу. Визначення загальної потреби в капіталі. Вартість основних джерел капіталу. Сутність вартості капіталу. Методи оцінки вартості капіталу. Середньозважена вартість капіталу. Гранична вартість капіталу.

Оптимізація фінансової структури капіталу. Сутність оптимальної структури капіталу. Особливості складових капіталу, що враховуються в процесі його оптимізації. Коротка характеристика компромісних моделей. Максимізація рентабельності власного капіталу при заданому рівні фінансового ризику. Поняття фінансового левериджу. Оцінка фінансового левериджу. Механізм дії фінансового важеля. Цільова фінансова структура капіталу.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 18, 21, 22, 24, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 41, 47.

Тема 7. Управління інвестиціями

Зміст та основні завдання управління інвестиційною діяльністю підприємства. Забезпечення інвестиційної підтримки високих темпів розвитку операційної діяльності підприємства. Забезпечення максимальної дохідності окремих інвестиційних проектів та інвестиційної діяльності підприємства в цілому при заданому рівні ризику. Забезпечення мінімізації рівня інвестиційного ризику при заданому рівні дохідності. Забезпечення оптимальної ліквідності інвестицій та можливостей швидкого реінвестування капіталу. Забезпечення

формування достатнього обсягу інвестиційних ресурсів. Забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі здійснення інвестиційної діяльності. Принципи та етапи формування інвестиційної політики підприємства.

Основні параметри та показники інвестиційних проектів. Методи оцінки інвестиційних проектів. Основні завдання розробки інвестиційного проекту. Класифікація проектів. Строк реалізації проекту. Обсяг інвестиційних витрат. Грошові потоки за інвестиційним проектом. Ставка дисконтування. Методи оцінки інвестиційних проектів. Період окупності інвестицій. Чиста приведена вартість проекту. Внутрішня ставка прибутку. Дисконтований період окупності. Порівняльний аналіз проектів та критерії вибору інвестиційного проекту.

Форми фінансового інвестування: вкладення капіталу в статутні фонди, вкладення капіталу в доходні види фондів інструментів та грошових інструментів. Етапи процесу управління фінансовими інвестиціями. Оцінка вартості окремих фінансових інструментів інвестування.

Моделі оцінки вартості боргових та дольових цінних паперів. Основні підходи до формування портфеля фінансових інвестицій.

Рекомендована література: 2, 3, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 43, 47.

Тема 8. Управління фінансовими ризиками

Зміст поняття "фінансовий ризик". Його місце у структурі видів підприємницького ризику. Основні характеристики фінансового ризику. Види фінансових ризиків. Класифікаційні аспекти фінансових ризиків підприємства, їх зміст. Фактори виникнення фінансових ризиків.

Зміст та етапи політики управління фінансовими ризиками. Ідентифікація окремих видів ризиків, пов'язаних з фінансовою діяльністю підприємства. Визначення розміру можливих фінансових втрат при настанні ризикової події по окремим видам фінансових ризиків. Дослідження факторів, що впливають на рівень фінансових ризиків підприємства. Встановлення гранично допустимого рівня фінансових ризиків з окремих фінансових операцій та видів фінансової діяльності підприємства. Визначення напрямів нейтралізації негативних наслідків окремих видів фінансових ризиків.

Механізми нейтралізації фінансових ризиків. Система внутрішніх механізмів нейтралізації фінансових ризиків. Основні методи нейтралізації фінансових ризиків. Уникання ризику та заходи його реалізації. Основні умови використання заходів уникання ризику у системі внутрішніх механізмів нейтралізації ризиків. Лімітування концентрації ризику. Система фінансових нормативів, що забезпечують лімітування ризику. Диверсифікація фінансових ризиків та її основні напрями. Механізм трансферта фінансових ризиків. Механізм самострахування фінансових ризиків, його основні форми. Інші методи внутрішньої нейтралізації фінансових ризиків.

Рекомендована література: 2, 3, 4, 5, 6, 9, 11, 13, 15, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 37.

Тема 9. Аналіз фінансових звітів

Склад фінансової звітності підприємства. Внутрішні та зовнішні джерела фінансової звітності. Інтернет-ресурси, на яких розміщено фінансову звітність суб'єктів господарювання. Методики аналізу фінансових звітів господарюючих суб'єктів: методика Міністерства фінансів, методика Фонду Державного майна України, методика Міністерства економіки, інші методичні підходи.

Напрями аналізу фінансових звітів підприємства. Основні напрями аналізу фінансових звітів: ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність, грошові потоки, прибутковість, власний капітал. Абсолютні та відносні показники аналізу фінансових звітів за вказаними напрямками. Методи фінансового аналізу та їх використання для оцінки фінансового стану підприємства. Викривлення у фінансовій звітності та методи їх виявлення.

Рекомендована література: 1, 9, 12, 13, 18, 21, 22, 23, 29, 32, 33, 34, 36, 37.

Тема 10. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування

Економічний зміст поняття "фінансове планування". Системи фінансового планування та форми реалізації його результатів на підприємстві. Система прогнозування фінансової діяльності. Фінансова ідеологія та фінансова стратегія підприємства. Основні етапи процесу розробки фінансової стратегії підприємства. Розробка фінансової політики підприємства за окремими аспектами його фінансової діяльності. Зв'язок між фінансовою стратегією та фінансовою політикою підприємства.

Система поточного планування фінансової діяльності. Зміст та часовий горизонт поточного фінансового планування. Види поточних фінансових планів. Передумови розробки поточних фінансових планів підприємства. План доходів та витрат по операційній діяльності підприємства. План доходів та витрат по інвестиційній діяльності підприємства. План надходження та використання грошових коштів. Балансовий план.

Система оперативного планування фінансової діяльності. Зміст та часові горизонти оперативного фінансового планування. Бюджет як головна форма оперативного фінансового плану. Класифікація бюджетів підприємства за основними ознаками: за сферами діяльності підприємства, за видами витрат, за широтою номенклатури витрат, за методами розробки. Оцінка прийнятного темпу зростання підприємства.

Рекомендована література: 1, 3, 4, 9, 10, 11, 12, 14, 16, 19, 21, 22, 23, 25, 29, 31, 32, 35, 37, 38, 44, 47.

ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ

Модуль 1. Теоретичні та методичні основи фінансового менеджменту

Лекція 1.

Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту

1. Сутність фінансового менеджменту
2. Цілі фінансового менеджменту
3. Функції фінансового менеджменту

Рекомендована література: 1, 2, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 21, 22, 23, 24, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37.

Лекція 2

Тема 2. Управління грошовими потоками на підприємстві

1. Інформаційно-методологічне забезпечення управління грошовими потоками
2. Прогнозування та планування грошових потоків підприємства як основа моделі управління грошовими потоками
3. Оцінка ефективності моделі управління грошовими потоками

Рекомендована література: 1, 2, 3, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 40, 47.

Лекція 3

Тема 3. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках

1. Необхідність і сутність визначення вартості грошей у часі
2. Майбутня вартість грошей та її визначення
3. Нинішня вартість грошей та її визначення
4. Оцінка майбутньої та теперішньої вартості грошей з врахуванням фактору інфляції

Рекомендована література: 2, 3, 4, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 19, 21, 22, 23, 24, 29, 30, 33, 34, 36, 37, 40, 47.

Модуль 2. Управління об'єктами фінансового менеджменту

Лекція 4

Тема 4. Управління прибутком

1. Інформаційно-методологічне забезпечення управління прибутком підприємства
2. Управління витратами підприємства
3. Роль левериджу в управлінні прибутком підприємства
4. Фінансування підприємства за рахунок прибутку

Рекомендована література: 1, 2, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 21, 22, 23, 24, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38.

Лекція 5

Тема 5. Управління активами

1. Сутність поняття активів підприємства
2. Оборотні та необоротні активи підприємства
3. Аналіз оборотності активів

Рекомендована література: 2, 3, 4, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 19, 22, 23, 24, 26, 29, 31, , 33, 34, 36, 37, 39.

Лекція 6

Тема 6. Вартість і оптимізація структури капіталу

1. Економічна сутність і класифікація капіталу підприємства
2. Принципи формування та оцінки вартості капіталу
3. Вартість капіталу і принципи її оцінки
4. Фінансовий леверидж
5. Оптимізація структури капіталу

Рекомендована література: 1, 2, 3, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 18, 21, 22, 24, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 41, 47.

Лекція 7

Тема 7. Управління інвестиціями

1. Економічна сутність та класифікація інвестицій підприємства
2. Головні напрями управління інвестиціями на підприємствах
3. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів

Рекомендована література: 2, 3, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 43, 47.

Лекція 8

Тема 8. Управління фінансовими ризиками

1. Загальні основи управління фінансовими ризиками
2. Методичний інструментарій врахування фактору ризику у фінансових операціях та засоби обґрунтування управлінських рішень в умовах ризику невизначеності
3. Механізми нейтралізації фінансових ризиків
Рекомендована література: 2, 3, 4, 5, 6, 9, 11, 13, 15, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 37.

Лекція 9

Тема 9. Аналіз фінансових звітів

1. Фінансова звітність підприємства як основна інформаційна база фінансового аналізу
2. Аналіз балансу підприємства.
3. Аналіз звіту про фінансові результати (сукупний дохід) підприємства.
4. Аналіз звіту про рух грошових коштів.
5. Аналіз звіту про власний капітал.
Рекомендована література: 1, 9, 12, 13, 18, 21, 22, 23, 29, 32, 33, 34, 36, 37.

Лекція 10

Тема 10. Внутрішньофінансове прогнозування та планування

1. Сутність і цілі фінансового прогнозування та планування
2. Фінансова стратегія підприємства
3. Поточне фінансове планування
4. Оперативне фінансове планування (бюджетування)
5. Прогнозування показників фінансової звітності підприємства
Рекомендована література: 1, 3, 4, 9, 10, 11,12, 14, 16, 19, 21, 22, 23, 25, 29, 31, 32, 35, 37, 38, 44,47.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин							
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
	Лекції	Практичні	І, КР	СРС	Лекції	Практичні	І, КР	СРС
Модуль 1. Теоретичні та методичні основи фінансового менеджменту								
Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	2	2	-	8	2	-	-	10
Управління грошовими потоками на підприємстві	2	2	-	8	-	-	-	8
Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	2	2	-	8	2	2	-	12
Модуль 2. Управління об'єктами фінансового менеджменту								
Управління прибутком	2	2	-	8	-	-	-	14
Управління активами	2	2	-	8	-	-	-	16
Вартість і оптимізація структури капіталу	2	2	-	8	2	2	-	8
Управління інвестиціями	2	2	-	8	2	2	-	8
Управління фінансовими ризиками	2	2	-	8	-	-	-	12
Аналіз фінансових звітів	2	2	-	8	-	-	-	8
Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування	2	2	-	8	-	-	-	12
Разом годин:	20	20	-	80	6	6	-	108

Де І – індивідуальна робота, КР —консультативна робота, СРС — самостійна робота студентів.

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Тема 1.</i> Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	2
2	<i>Тема 2.</i> Управління грошовими потоками на підприємстві	2
3	<i>Тема 3.</i> Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	2
4	<i>Тема 4.</i> Управління прибутком	2
5	<i>Тема 5.</i> Управління активами	2
6	<i>Тема 6.</i> Вартість і оптимізація структури капіталу	2
7	<i>Тема 7.</i> Управління інвестиціями	2
8	<i>Тема 8.</i> Управління фінансовими ризиками	2
9	<i>Тема 9.</i> Аналіз фінансових звітів	2
10	<i>Тема 10.</i> Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування	2

7. Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів

Відповідно до чинних положень про організацію навчального процесу, самостійна робота студента є однією з форм організації навчання, основною формою оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час за розкладом. Самостійна робота над навчальною дисципліною «Фінансовий менеджмент» для студентів включає опрацювання теоретичних основ, прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих теоретичних питань, що передбачені для самостійного опрацювання; підготовка до виступу на семінарському занятті; систематика вивченого матеріалу курсу перед іспитом; виконання індивідуальних завдань; контрольні роботи для студентів заочної форми навчання.

Індивідуальна робота студентів виконується у формі написання письмової наукової роботи, в якій розкриваються питання на основі вивчення літературних джерел з даної тематики, публіцистичної інформації, сучасних наукових досліджень та статистичних даних у динаміці, а також узагальнення та висновки на основі отриманих студентом знань з обраної теми.

Вся інформація повинна мати посилання на джерела та оформлена відповідно до вимог державного стандарту України ДСТУ-3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення».

Завдання для самостійної роботи студентів

Для самостійної роботи студентів виносяться два типи завдань. Завдання теоретичного характеру, які недостатньо ґрунтовно розглянуті в межах лекційних занять виносяться для самостійного опанування студентом. Вони є доповненням до лекційного курсу. Студент має опрацювати нормативні та літературні джерела та бути готовим до відповіді на поставлені питання під час проведення практичних занять та іспиту. Завдання практичного характеру є тести та задачі, які знаходяться на кафедрі. Тести є невід'ємною частиною проведення практичних занять та іспиту (заліку) з дисципліни «Фінансовий менеджмент».

Питання для самостійного вивчення

1. Розкрийте необхідність та сутність фінансового менеджменту.
2. Охарактеризуйте особливості фінансового менеджменту, пов'язані з формою власності та сферою здійснення бізнесу.
3. Реалізація яких принципів фінансового менеджменту забезпечує ефективне управління фінансовою діяльністю підприємств?
4. Що є об'єктом фінансового менеджменту?
5. У чому полягає головна мета фінансового менеджменту?
6. Назвіть систему завдань, яка спрямована на реалізацію головної мети фінансового менеджменту.
7. Що таке стратегія та тактика фінансового менеджменту?
8. Охарактеризуйте функції фінансового менеджменту.
9. Дайте характеристику основних елементів механізму фінансового менеджменту.
10. Охарактеризуйте основні методи і прийоми фінансового менеджменту.
11. Хто є суб'єктам фінансового менеджменту?
12. Які обов'язки покладаються на фінансового менеджера?
13. Яке місце фінансового менеджменту у загальній системі управління підприємства?
14. Розкрийте загальну схему фінансового менеджменту.
15. Охарактеризуйте принципи фінансового менеджменту.
16. Розкрийте суть системи організаційного забезпечення фінансового менеджменту.
17. Охарактеризуйте зміст ієрархічної та функціональної будови управління.
18. Поясніть зміст типової схеми організаційної структури фінансового управління на великих підприємствах.
19. Розкрийте зміст поняття «центр відповідальності» на підприємстві.
20. Охарактеризуйте основні види центрів відповідальності.

21. Які вимоги ставляться до інформаційної системи фінансового менеджменту?
22. Хто є основними користувачами фінансової інформації?
23. Охарактеризуйте внутрішніх і зовнішніх користувачів фінансової інформації.
24. Які вимоги висуваються до фінансової інформації?
25. Які показники формуються із зовнішніх джерел інформації?
26. Які показники формуються із внутрішніх джерел інформації?
27. Розкрийте зміст внутрішнього фінансового контролю на підприємстві.
28. Які функції фінансового контролінгу?
29. Які основні принципи побудови системи фінансового контролінгу?
30. Що являють собою система фінансового моніторингу?
31. Який алгоритм дій з усунення відхилень значень фактичних фінансових показників від нормативних (планових)?
32. У чому економічна сутність грошового потоку?
33. Які є види грошових потоків ?
34. Розкрийте склад грошових потоків від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства?
35. Охарактеризуйте систему управління грошовими потоками.
36. Які принципи управління грошовими потоками?
37. Які стадії управління грошовими потоками?
38. Які завдання стоять перед управлінням грошовими потоками?
39. Які фактори впливають на формування грошових потоків?
40. Які є методи визначення грошового потоку?
41. У чому полягає сутність прямого методу розрахунку грошового потоку?
42. Як визначається грошовий потік за непрямим методом?
43. У чому полягає політика управління грошовими потоками на підприємстві?
44. Який вплив мають вихідних грошових потоків на поточний фінансовий стан і кінцеві результати фінансової діяльності підприємства?
45. Чому існує необхідність визначення часової вартості грошей?
46. Які основні причини зміни вартості грошей у часі?
47. У чому полягає економічний зміст концепції оцінки вартості грошей у часі?
48. Охарактеризуйте сутність оцінки зміни вартості грошей у часі.
49. Які типи задач вирішуються у процесі оцінки зміни вартості грошей у часі?
50. Назвіть види процентів та методи їх розрахунку.
51. Чим відрізняється поточна вартість грошей від нарощеної ?
52. Як здійснюється процес нарощування (компаундінгу) і дисконтування грошових потоків?
53. Що являють собою моделі простого нарощування (компаундінгу) та дисконтування?
54. Який грошовий потік називається ануїтетом?
55. Як визначити теперішню та майбутню вартість ануїтету?

56. Розкрийте сутність звичайної та вексельної ренти.

57. Що таке нескінченний ануїтет і як розрахувати його теперішнє значення?

58. Як треба проводити коригування очікуваних грошових потоків у зв'язку з інфляцією?

59. Як, маючи реальну доходність інвестицій і річний темп інфляції, розрахувати номінальну доходність інвестицій?

60. Що таке ефективна річна процентна ставка, як і коли її застосовують?

61. Як здійснюється оцінка майбутньої та теперішньої вартості грошей з урахуванням фактору ризику?

62. Які існують проблеми застосування моделей нарощування (компаундінгу) та дисконтування у вітчизняній практиці?

63. Розкрийте зміст і завдання управління прибутком підприємства.

64. Які завдання вирішуються у процесі управління прибутком підприємства?

65. Які елементи моделі управління прибутком?

66. Як здійснюється процес управління прибутком від операційної діяльності?

67. У чому полягає процес управління витратами?

68. Як собівартість впливає на формування прибутку від реалізації?

69. На яких засадах здійснюється розробка цінової політики підприємства?

70. Розкрийте механізм оптимізації цінової політики підприємства.

71. Як здійснюється управління формуванням прибутку від фінансових операцій?

72. Охарактеризуйте зміст процесу управління розподілом прибутку підприємства.

73. За якими напрямками розподіляється прибуток?

74. Куди може спрямовуватись нерозподілений прибуток?

75. Що таке чистий прибуток підприємства?

76. Які фактори впливають на формування чистого прибутку підприємства?

77. Як використовується чистий прибуток підприємства?

78. Які існують моделі дивідендної політики підприємства?

79. Що таке активи підприємства?

80. Як здійснюється класифікація активів підприємства?

81. Яке значення має групування оборотних активів за категоріями ризику та рівнем їх ліквідності?

82. На основі яких принципів здійснюється формування активів підприємства?

83. Які особливості процесу управління формуванням активів на різних етапах розвитку підприємства?

84. Охарактеризуйте склад та структуру активів підприємства.

85. Як здійснюється визначення потреби в оборотних активах підприємства?

86. У чому зміст та завдання управління виробничими запасами підприємства?

87. Як здійснюється управління дебіторською заборгованістю?
88. Розкрийте зміст та завдання управління грошовими активами підприємства.
89. Охарактеризуйте процес та технологію управління фінансуванням оборотних активів підприємства.
90. Які основні показники характеризують ефективність використання (управління) оборотними активами ?
91. Які критерії класифікації необоротних активів підприємства?
92. Які методи амортизації основних засобів передбачені чинним законодавством?
93. Яке значення амортизаційної політики підприємства у забезпечення своєчасного оновлення необоротних активів ?
94. Розкрийте зміст та завдання управління фінансуванням необоротних активів підприємства.
95. Які основні показники характеризують ефективність використання (управління) необоротними активами ?
96. У чому сутність капіталу підприємства?
97. Як класифікується капітал підприємства?
98. Які основні принципи формування капіталу підприємства?
99. Що таке власний капітал та яка його структура?
100. У чому сутність вартості (ціни) капіталу підприємства?
101. Як визначається вартість власного капіталу підприємства?
102. Як визначається вартість нерозподіленого прибутку?
103. Які є види позикового капіталу?
104. Як визначається вартість банківського кредиту?
105. Які основні етапи включає розробка підприємством політики залучення позичкових коштів?
106. Яким чином визначається середньозважена вартість капіталу підприємства?
107. До якого моменту є доцільним залучення додаткового капіталу підприємством ?
108. У чому полягають переваги та недоліки власного і позикового капіталу?
109. Що таке фінансовий та виробничий леверидж?
110. Як розраховується ефект фінансового левериджу?
111. Які основні фактори впливають на формування структури капіталу підприємства?
112. Які існують вимоги для визначення оптимальної структури капіталу?
113. Що таке інвестиції?
114. Дайте визначення поняття «інвестиційна діяльність».
115. Як класифікуються інвестиції?
116. Якими нормативно-правовими актами регулюють інвестиційну діяльність в Україні?
117. Які фактори впливають на інвестиційну активність в економіці України?

118. У чому полягає сутність управління реальними інвестиціями?
119. Які вимоги пред'являються до розробки інвестиційних проектів?
120. Які існують схеми фінансування інвестиційних проектів ?
121. Назвіть основні джерела фінансування інвестиційної діяльності підприємства.
122. Які основні завдання розроблення інвестиційного проекту?
123. Які основні фактори впливають на ефективність та доцільність реалізації інвестиційного проекту?
124. Які показники використовують для аналізу інвестиційної діяльності підприємства?
125. Які методи оцінювання ефективності реальних інвестицій?
126. За якими параметрами здійснюють порівняльний аналіз інвестиційних проектів?
127. Що таке фінансові інвестиції?
128. У чому полягає завдання управління фінансовими інвестиціями?
129. Охарактеризуйте етапи формування політики управління фінансовими інвестиціями?
130. Що розуміють під агресивним інвестиційним портфелем ?
131. Як визначається вартість облігацій?
132. У чому полягає економічний зміст оцінки вартості облігацій?
133. Чим відрізняються моделі розрахунку вартості звичайних і привілейованих акцій?
134. У чому сутність моделей оцінювання вартості окремих фінансових інструментів інвестування?
135. Що таке фінансовий ризик?
136. Як класифікуються фінансові ризики?
137. Які фактори виникнення фінансових ризиків на підприємстві.
138. Які фактори впливають на рівень фінансових ризиків підприємства?
139. Які є методи кількісної оцінки фінансових ризиків?
140. Що таке бета-коефіцієнт і для оцінки яких ризиків він застосовується?
141. Як за допомогою коефіцієнта варіації можна оцінити фінансовий ризик?
142. Що являє собою «матриця рішень»?
143. У чому полягають завдання управління фінансовими ризиками?
144. Які є основні методи управління фінансовим ризиком?
145. Які критерії вибору оптимального ризикового рішення в умовах невизначеності?
146. Які є напрями нейтралізації негативних наслідків окремих видів фінансових ризиків?
147. Що розуміють під терміном «хеджування»?
148. Як використовується механізм диверсифікації при нейтралізації фінансових ризиків?
149. У чому сутність зовнішнього страхування фінансових ризиків?
150. Що таке самострахування фінансових ризиків?
151. Як здійснюється прогнозування ризиків?

152. Що таке фінансова звітність та у чому її призначення?
153. Які основні форми фінансової звітності передбачені законодавством України?
154. У чому полягає значення бухгалтерського балансу для аналізу фінансового стану підприємства?
155. Яку структуру має форма 1?
156. Які розділи та показники відображаються у формі 2?
157. За якими методами складається форма 3?
158. Які основні показники форми 4?
159. У чому полягає завдання аналізу фінансових звітів?
160. За якими показниками проводиться аналіз фінансового стану підприємства?
161. Які завдання управління фінансовою стійкістю підприємства?
162. Які є показники оцінки майнового стану підприємства?
163. Які є показники ринкової активності підприємства?
164. Розкрийте економічний зміст поняття «фінансове планування».
165. Охарактеризуйте систему фінансового планування та форми реалізації його результатів на підприємстві.
166. Що таке фінансова стратегія?
167. Який зв'язок існує між фінансовою стратегією та фінансовою політикою підприємства?
168. Які основні завдання фінансового планування?
169. Які є методи фінансового планування?
170. Який зміст та часовий горизонт поточного фінансового планування?
171. Які є види поточних фінансових планів?
172. Який зміст та часові горизонти оперативного фінансового планування?
173. Охарактеризуйте бюджет як головну форму оперативного фінансового плану.
174. Які класифікаційні ознаки бюджетів підприємства ви знаєте?
175. Які вимоги висуваються при складанні кошторисів (бюджетів)?
176. Яку структуру має план доходів та витрат?
177. Що розуміють під поняттям «криза»?
178. Які фактори обумовлюють кризовий фінансовий стан розвитку підприємства?
179. Які симптоми вияву фінансової кризи та стадії її розвитку на підприємстві?
180. Які види банкрутства виділяють у фінансовій практиці ?
181. У чому полягають основні причини банкрутства?
182. Які методи прогнозування банкрутства використовують у вітчизняній практиці ?
183. Які існують альтернативні варіанти розвитку справи про банкрутство?
184. Яка процедура ліквідації підприємств ?
185. Як здійснюють вибір напрямів механізмів фінансової стабілізації підприємства?
186. Що таке фінансова санація?

187. Які існують види фінансової санації?

188. Розкрийте зміст та головну мету антикризового фінансового управління підприємством.

189. Охарактеризуйте зміст етапів процесу антикризового фінансового управління підприємством.

190. Розкрийте особливості фінансового контролінгу у системі антикризового управління.

8. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи студентами заочної форми навчання

Самостійна робота студентами заочної форми навчання здійснюється у формі засвоєння матеріалу підручників та навчальних посібників, рекомендованих робочою програмою навчальної дисципліни та виконання контрольної роботи. Метою контрольної роботи є перевірка засвоєння студентами знань, необхідних їм як майбутнім фахівцям з менеджменту.

Теми контрольних робіт розроблено відповідно до навчального плану дисципліни «Фінансовий менеджмент». Якщо в переліку відсутня тема, над якою хотів би працювати студент, то він повинен звернутися з цього питання до керівника навчального курсу. Прохання має бути вмотивоване, наприклад, наявністю фактичного матеріалу.

Контрольна робота виконується письмово і в обсязі не повинна перевищувати 30 сторінок друкованого тексту стандартного формату. В роботі повинно бути виділене кожне питання плану. Сторінки роботи нумеруються. Наприкінці роботи приводиться перелік використаних джерел: законодавчі документи, нормативні акти (постанови, накази), інструктивний матеріал, навчально-методична література, статті з періодичних видань та інтернет-джерел.

При написанні контрольної роботи рекомендується використання даних статистичного щорічника України, цифрові дані з періодичних видань, аналітичних та прогнозних оглядів, наукових публікацій. Перелік варіантів тем наведено у таблиці 1. Виконати необхідно всі три питання варіанту.

Таблиця 1

Перелік варіантів тем контрольних робіт для студентів заочної форми навчання

Літера, з якої починається прізвище студента	Номер завдання	Літера, з якої починається прізвище студента	Номер завдання
А	1, 31, 61	О	16, 46, 76
Ба-Бз	2, 32, 62	Па-Пі	17, 47, 77
Бі-Бя	3, 33, 63	Пк-Пя	18, 48, 78
В	4, 34, 64	Ра-Рі	19, 49, 79
Га-Гз	5, 35, 65	Рк-Ря	20, 50, 80
Гі-Гя	6, 36, 66	Са- Сі	21, 51, 81
Д	7, 37, 67	Ск-Ся	22, 52, 82

Є	8, 38, 68	Т	23, 53, 83
Ж	9, 39, 69	Ф	24, 54, 84
З	10, 40, 70	Х	25, 55, 85
І	11, 41, 71	Ц	26, 56, 86
Ка-Кз	12, 42, 72	Ш,Щ	27, 57, 87
Кі-Кя	13, 43, 73	У	28, 58, 88
Л	14, 44, 74	Ю, Н	29, 59, 89
М	15, 45, 75	Я, Ч	30, 60, 90

Робота складається з титульної сторінки, змісту, тексту з розмежуванням питань та виділенням жирним шрифтом назви питання та переліком використаних джерел.

Список використаних літературних джерел оформляється за алфавітом із зазначенням прізвища та ініціалів авторів, повної назви роботи, місця видання, назви видавництва, загальної кількості сторінок.

Починаючи роботу, студент повинен ознайомитися з літературою, що стосується теми контрольної роботи чи реферату, ретельно вивчити висвітлення тих чи інших питань у підручниках, навчальних посібниках, словниках. Поради щодо підбору літератури можна одержати у наукового керівника, працівника бібліотеки. Рекомендується користуватися предметними каталогами бібліотек, бібліографічними довідниками.

При написанні контрольної роботи студент повинен вивчити нормативні та методичні документи, які стосуються теми дослідження. Матеріал з літературних джерел, який наводиться в тексті роботи у вигляді цитат і статистичних даних, повинен мати відповідні посилання на першоджерела.

Зміст питань контрольної роботи необхідно висвітлювати лаконічно, без повторів та відступів від основної теми. Не слід нагромаджувати роботу громіздкими таблицями і неузгаальненими статистичними даними.

Написання роботи вимагає дотримання наступних вимог:

- ✓ змістовність і конкретність викладання;
- ✓ достатня повнота викладення питання;
- ✓ завершеність викладення кожної думки, усунення повторів;
- ✓ економічна грамотність;
- ✓ правильність оформлення роботи.

Контрольна робота має бути власноручно набрана (надрукована) на комп'ютері, або у виключних випадках написана чітким розбірливим почерком чорнилом одного кольору без скорочення термінів (крім загальноновизнаних).

При оформленні контрольної роботи слід дотримуватися встановлених стандартом вимог: текст друкується на одному боці **аркуша паперу стандартного формату А4, шрифт 14 Times New Roman, інтервал між рядками 1,5**. Кожна сторінка обмежується полями: зліва -30мм, справа 10 мм, зверху та знизу – 20 мм. **Не допускаються підкреслення та виділення курсивом.**

Цифровий матеріал як правило оформлюється у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати назву, що відображає її зміст. Назва таблиці друкується нежирним шрифтом розміром 14 з вирівнюванням по центру. Всі таблиці

нумеруються. Праворуч над назвою з прописної букви пишуть слово «Таблиця» та її порядковий номер.

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище і нижче кожної формули або рівняння повинно бути залишено не менше одного вільного рядка.

Номер формули або рівняння зазначають на рівні формули або рівняння в дужках у крайньому правому положенні на рядку. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули чи рівняння, слід наводити безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі чи рівнянні. Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Усі сторінки роботи мають бути пронумеровані, починаючи зі змісту. Титульний аркуш вважається першою сторінкою і номер на ньому не ставиться. На останній сторінці роботи студент зазначає дату закінчення роботи і ставить свій підпис.

Контрольна робота здається в деканат у визначений навчальним планом строк. **Робота яка не відповідає вимогам за оформленням, завданням або структурою повертається без перевірки і вважається не зарахованою.**

Після перевірки роботи вирішується питання про допущення студента до іспиту. Відповідальність за несвоєчасне виконання та якість роботи несе студент.

Перелік питань до написання контрольної роботи з дисципліни «Фінансовий менеджмент»

1. Сутність, мета і завдання фінансового менеджменту.
2. Функції фінансового менеджменту та форми їх реалізації.
3. Фінансові ресурси підприємства.
4. Стратегія і тактика фінансового менеджменту.
5. Механізм фінансового менеджменту та його основні елементи
6. Організаційні засади фінансового менеджменту.
7. Фінансова служба в системі управління підприємством та її функціональні обов'язки
8. Основні підходи до організації фінансового управління підприємством.
9. Особливості організації фінансового менеджменту на підприємствах різних організаційно-правових форм та форм власності.
10. Інформаційне забезпечення системи управління фінансами підприємства та його компоненти.
11. Бухгалтерський облік та фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення управління фінансами.
12. Внутрішні джерела формування інформаційної бази фінансового менеджменту.
13. Особливості фінансової звітності як основного джерела фінансової інформації.
14. Грошові потоки: сутність, класифікація та основні засади управління.

15. Роль і місце грошових потоків у забезпеченні фінансово-господарської діяльності підприємства?

16. Мета, завдання та принципи управління грошовими потоками підприємства

17. Модель управління грошовими потоками підприємства та її складові.

18. Методи та прийоми аналізу грошових потоків підприємства.

19. Методичні підходи до визначення чистого грошового потоку підприємства.

20. Планування грошових потоків підприємства.

21. Збалансованість та синхронізація грошових потоків підприємства.

22. Контролінг грошових потоків на підприємстві.

23. Економічна сутність концепції зміни вартості грошей у часі.

24. Вплив грошових потоків на поточний фінансовий стан підприємства.

25. Методичній інструментарій оцінки зміни вартості грошей у часі..

26. Інфляція та її вплив на прийняття фінансових рішень.

27. Фінансові ризики та їх вплив на зміну вартості грошей.

28. Теорія відсотків та етапи її розвитку.

29. Вплив зміни вартості грошей у часі на фінансові результати діяльності підприємства.

30. Структура звіту про рух грошових коштів.

31. Зміст, завдання та функції управління прибутком підприємства.

32. Механізм формування прибутку підприємства.

33. Зовнішні і внутрішні фактори, що впливають на формування прибутку підприємства.

34. Особливості управління доходами підприємства.

35. Управління витратами підприємства та його значення.

36. Механізм операційного левериджу та його основні елементи.

37. Операційний аналіз: основні допущення, аналітичний інструментарій, можливості.

38. Методологічні засади та практичні завдання визначення точки беззбитковості та запасу фінансової міцності підприємства

39. Роль та місце операційного аналізу в управлінні прибутком підприємства.

40. Ціноутворення на підприємстві та його значення в процесі управління формуванням прибутку

41. Особливості розроблення та реалізації цінової політики підприємства.

42. Зміст та завдання управління оборотними активами підприємства.

43. Стратегії та форми фінансування оборотних активів.

44. Політика управління оборотним капіталом підприємства.

45. Оцінка ефективності використання оборотних активів підприємства.

46. Управління дебіторською заборгованістю підприємства.

47. Оптимізаційні моделі управління грошовими активами.

48. Значення кредитної політики для економічного розвитку підприємства в сучасних умовах.

49. Зміст та завдання управління необоротними активами підприємства.

50. Фінансування придбання та оновлення необоротних активів підприємства.

51. Оцінка ефективності використання необоротних і оборотних активів підприємства.

52. Амортизаційна політика підприємства.

53. Мета, завдання та методичні інструменти управління капіталом підприємства.

54. Мета та основні завдання управління власним капіталом підприємства.

55. Методичний інструментарій та технології управління позиковим капіталом.

56. Вартість (ціна) капіталу та її використання в практиці фінансового менеджменту.

57. Використання середньозваженої вартості (ціни) капіталу в процесі обґрунтування та прийняття управлінських фінансових рішень.

58. Вплив структури капіталу на активізацію інвестиційної діяльності підприємства.

59. Економічна сутність та класифікація інвестицій.

60. Мета, завдання та інструменти управління інвестиціями.

61. Інвестиційна політика підприємства, принципи її формування.

62. Форми реальних інвестицій та особливості управління ними.

63. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів, що базуються на дисконтуванні грошових потоків.

64. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів, що не враховують вартість грошей у часі.

65. Форми фінансових інвестицій та особливості управління ними.

66. Методи оцінювання ефективності окремих фінансових інструментів інвестування.

67. Формування портфеля фінансових інвестицій.

68. Поняття фінансового ризику та передумови його виникнення.

69. Сутність, завдання та принципи управління фінансовими ризиками підприємства.

70. Основні види, класифікація та характеристика фінансових ризиків в діяльності підприємства.

71. Методи і прийоми визначення рівня фінансового ризику.

72. Основні механізми нейтралізації фінансових ризиків та особливості їх застосування у вітчизняній практиці.

73. Фінансовий аналіз як важлива складова фінансового менеджменту.

74. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу.

75. Структуру та зміст основних форм фінансової звітності.

76. Зміст фінансової інформації підприємства та вимоги до її представлення.

77. Принципи підготовки фінансової звітності підприємства.

78. Формування системи критеріїв оцінювання фінансового стану підприємства.

79. Переваги і недоліки застосування горизонтального, вертикального та трендового аналізу балансу підприємства.

80. Сутність, мета та основні завдання фінансового планування і прогнозування.

81. Форми і методи фінансового прогнозування. Їх значення у діяльності підприємства.

82. Форми фінансового планування та види фінансових планів.

83. Технологія складання фінансових планів підприємства.

84. Сутність та значення бюджетування в загальній системі фінансового планування.

85. Сутність, ознаки та джерела виникнення фінансової кризи на підприємстві.

86. Поняття, види та причини банкрутства підприємства.

87. Методи прогнозування та діагностики банкрутства підприємства.

88. Формування та реалізація політики антикризового фінансового управління підприємством.

89. Механізми фінансової стабілізації підприємства.

90. Сутність та форми фінансової санації підприємства.

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідного завдання студента є невід'ємною частиною навчального процесу при вивченні дисципліни «Фінансовий менеджмент».

Виконання студентом індивідуального навчально-дослідного завдання має бути підпорядковане певним вимогам, а саме таким, як:

– розвиток мотиваційної установки. Мотиваційна установка – це вироблення в особі внутрішньої потреби в постійній самостійній роботі і, головне, досягнення певних результатів задоволення цієї потреби;

– систематичність і безперервність. Тривала перерва в роботі з навчальним матеріалом негативно впливає на засвоєння знань, спричиняє втрату логічного зв'язку з раніше вивченим. Несистематичність самостійної роботи унеможливорює досягнення високих результатів у навчанні. Тому студент повинен звикнути працювати над навчальним матеріалом постійно, не випускати з поля зору жодної з навчальної дисциплін, вміло поєднувати їх вивчення;

– послідовність у роботі. Послідовність означає чітку упорядкованість, черговість етапів роботи. Не закінчивши вивчення однієї книги, не можна братися за іншу, далі за третю. Розкиданість і безсистемність читання породжують поверховість знань, унеможливають тривале запам'ятовування прочитаного. При читанні конспекту лекцій, монографії, підручника, статті, навчального посібника не повинно залишатися нічого нез'ясованого. Не розібравшись хоча б в одному елементі системи міркувань автора книги, студент не зможе надалі повноцінно засвоювати навчальний матеріал;

– правильне планування самостійної роботи, раціональне використання часу. Чіткий план допоможе раціонально структурувати виконання індивідуального завдання, зосередитися на найсуттєвіших питаннях.

Індивідуальне завдання передбачає наявність таких елементів: практичної значущості; комплексного системного підходу до вирішення завдання; теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявність елементів творчості.

Виконання індивідуального завдання сприяє формуванню у студентів інтелектуальних якостей та фахових компетенцій, необхідних майбутньому фахівцю, виховує у студентів стійкі навички постійного поповнення своїх знань, самоосвіти, сприяє розвитку працелюбності, організованості й ініціативи, випробовує його сили, перевіряє волю, дисциплінованість тощо.

Індивідуальне навчально-дослідного завдання передбачає підготовку студентами реферату на одну із запропонованих тем.

Студент повинен підготувати письмовий реферат, в якому розкриваються питання на основі вивчення літературних джерел з даної тематики, публіцистичної інформації, сучасних наукових досліджень та статистичних даних у динаміці.

Реферат складається з титульної сторінки, змісту, тексту з розмежуванням питань та виділенням жирним шрифтом назви питання, переліку використаних джерел, Обсяг реферату повинен складати 15-25 сторінок друкованого тексту.

Список використаних літературних джерел за алфавітом із зазначенням прізвища та ініціалів авторів, повної назви роботи, місця видання, назви видавництва, загальної кількості сторінок. При використанні Інтернет-ресурсів повинно бути посилання на використаний сайт.

Починаючи роботу, студент повинен ознайомитися з літературою, що стосується теми реферату, ретельно вивчити висвітлення тих чи інших питань у підручниках, навчальних посібниках, словниках. Рекомендується користуватися предметними каталогами бібліотек, бібліографічними довідниками.

При підготовці реферату студент повинен вивчити нормативні й методичні документи, які стосуються теми дослідження. Матеріал з літературних джерел, який наводиться в тексті роботи у вигляді цитат і статистичних даних, повинен мати відповідні посилання на першоджерела.

Зміст питань реферату необхідно висвітлювати лаконічно, без повторів та відступів від основної теми. Не слід нагромаджувати реферат громіздкими таблицями і неузгальненими статистичними даними.

Написання роботи вимагає дотримання наступних вимог:

- ✓ змістовність і конкретність викладання;
- ✓ достатня повнота викладення питання;
- ✓ завершеність викладення кожної думки, усунення повторів;
- ✓ економічна грамотність;
- ✓ правильність оформлення роботи.

Реферат має бути власноручно набраний (надрукований) на комп'ютері, або, у виключних випадках, написаний чітким розбірливим почерком чорнилом одного кольору без скорочення термінів (окрім загальноновизнаних).

При оформленні реферату слід дотримуватися встановлених стандартом вимог: текст друкується на одному боці аркуша паперу стандартного формату А4, шрифт 14 Times New Roman, інтервал між рядками 1,5. Кожна сторінка обмежується полями: зліва – 30мм, справа –10 мм, зверху та знизу – 20 мм. Не допускаються підкреслення та виділення курсивом.

Цифровий матеріал, як правило оформлюється, у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати назву, що відображає її зміст. Назва таблиці друкується нежирним шрифтом розміром 14 з вирівнюванням по центру. Всі таблиці нумеруються. Праворуч над назвою з прописної букви пишуть слово «Таблиця» та її порядковий номер. Після таблиці повинно бути надано посилання на джерело, де було взято матеріали.

Формули, які наводяться у рефераті, слід нумерувати арабськими цифрами. Формули вирівнюються по центру сторінки відносно тексту. Порядковий номер формули наводиться в круглих дужках по правому краю тексту роботи. Усі сторінки реферату мають бути пронумеровані, починаючи зі змісту. Титульний аркуш вважається першою сторінкою і номер на ньому не ставиться. На останній сторінці роботи студент зазначає дату закінчення роботи і ставить свій підпис.

Реферат доповідається на семінарському занятті у визначений навчальним планом термін, у виключних випадках здається на перевірку без доповіді. Робота яка не відповідає вимогам за змістом та оформленням вважається не зарахованою.

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Фінансовий менеджмент у системі управління підприємством.
2. Функції фінансового менеджменту та форми їх реалізації.
3. Завдання фінансового менеджменту.
4. Фінансові ресурси підприємства.
5. Особливості фінансового менеджменту, пов'язані з формою власності і сферою здійснення бізнесу.
6. Умови та фактори забезпечення ефективного функціонування фінансового менеджменту.
7. Стратегія і тактика фінансового менеджменту.
8. Функціональна будова центрів управління на підприємствах різних розмірів.
9. Види центрів відповідальності та їх характеристика.
10. Ієрархічна та функціональна будови центрів управління підприємством.
11. Сутність та функції фінансового контролінгу.
12. Система фінансового моніторингу.
13. Управлінський облік в системі фінансового менеджменту підприємства.
14. Організація інформаційного забезпечення прийняття управлінських фінансових рішень.
15. Управління грошовими потоками від операційної діяльності.
16. Управління грошовими потоками від інвестиційної діяльності.
17. Методи та прийоми прогнозування грошових потоків.

18. Вплив грошових потоків на поточний фінансовий стан і кінцеві результати фінансової діяльності підприємства.
19. Контролінг грошових потоків на підприємстві.
20. Шляхи збільшення абсолютної суми грошового потоку.
21. Інструменти управління грошовими потоками
22. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансовому менеджменті підприємства.
23. Методи розрахунку майбутньої та теперішньої вартості грошей.
24. Інфляція та її вплив на прийняття фінансових рішень.
25. Фінансові ризики та їх вплив на зміну вартості грошей.
26. Теорія відсотків та етапи її розвитку.
27. Вплив вартості грошей у часі на фінансові результати діяльності підприємства.
28. Проблеми застосування методів нарощування (компаундінгу) та дисконтування у вітчизняній фінансовій практиці.
29. Управління формуванням та використанням прибутку підприємства.
30. Прибуток підприємства від операційної діяльності: основоположні засади його формування.
31. Собівартість продукції: особливості формування та вплив на фінансові результати підприємства.
32. Концептуальні основи формування асортименту підприємства.
33. Сутність цінової політики та її оптимізація.
34. Розробка цінової політики та її оптимізація.
35. Ціноутворення на підприємстві та його значення в процесі управління формуванням прибутку від операційної діяльності.
36. Управління використанням чистого прибутку підприємства на виплату дивідендів
37. Сучасні теорії дивідендної політики.
38. Вплив оподаткування на формування і розподіл прибутку підприємства.
39. Активи як об'єкт фінансового менеджменту.
40. Принципи формування активів підприємства.
41. Управління оборотними активами підприємства.
43. Управління товарно-матеріальними запасами.
44. Методи визначення потреби в оборотних активах підприємства.
45. Вибір політики фінансування оборотних засобів.
46. Контроль за ефективним використанням оборотних засобів.
47. Значення кредитної політики підприємства з позиції розвитку бізнесу в сучасних умовах.
48. Управління необоротними активами.
49. Управління фінансуванням оновлення необоротних активів.
50. Сутність та завдання управління капіталом.
51. Управління власним капіталом.
52. Управління позиковим капіталом.
53. Вартість (ціна) капіталу та її використання для оптимізації структури джерел фінансування.

54. Середньозважена вартість (ціна) капіталу та її застосування у фінансовому менеджменті.
55. Вплив структури капіталу на фінансування акціонерного товариства.
56. Структура капіталу та інвестиційна діяльність підприємства.
57. Основи теорії Міллера-Модильяні.
58. Інвестиційна політика підприємства, її сутність та типи.
59. Формування програми реальних інвестицій підприємства.
60. Управління реальними інвестиціями.
61. Бухгалтерські методи оцінки ефективності інвестицій та їх застосування при виборі інвестиційних проектів.
62. Застосування динамічних методів оцінки доцільності та ефективності інвестицій (*NPV, IRR, MIRR, PI*).
63. Методи оцінки альтернативних інвестиційних проектів.
64. Оцінка ризикованості інвестиційного проекту за допомогою аналізу чутливості.
65. Організація моніторингу та постаудиту інвестиційних проектів.
66. Управління фінансовими інвестиціями.
67. Формування портфеля фінансових інвестицій підприємства на основі сучасної портфельної теорії.
68. Шляхи активізації інноваційно-інвестиційної політики національних товаровиробників.
69. Ризики у фінансово-господарській діяльності суб'єктів господарювання.
70. Особливості дослідження фінансових ризиків підприємства.
71. Методи кількісної оцінки фінансових ризиків.
72. Експертні методи оцінки фінансових ризиків.
73. Стратегії управління фінансовими ризиками.
74. Організація ризик-менеджменту на підприємстві.
75. Методи прийняття управлінських рішень в умовах ризику на основі «функції корисності Неймана-Монгерштерна».
76. Методи прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності за критеріями Вальда, Гурвіца, Сєвіджа.
77. Методи страхування фінансових ризиків.
78. Нейтралізація фінансових ризиків підприємства.
79. Розвиток теорії ризику: основні підходи та їх характерні особливості.
80. Фінансовий аналіз як важлива складова фінансового менеджменту.
81. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу.
82. Аналіз фінансових звітів підприємства.
83. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства.
84. Аналіз фінансового стану підприємства.
85. Формування системи критеріїв оцінювання фінансового стану підприємства.
86. Експрес-аналіз та діагностика фінансового стану підприємства.
87. Методи комплексної оцінки фінансового стану підприємства.
88. Критерії та методика оцінки незадовільної структури балансу підприємства.

89. Еволюція методів і прийомів фінансового аналізу підприємства.
90. Організація фінансового планування на підприємстві.
91. Розробка фінансової стратегії підприємства.
92. Розробка фінансової політики підприємства.
93. Бюджетування діяльності підприємства.
94. Методика розрахунку основних фінансових показників бюджетів.
95. Використання плану грошових надходжень і витрат для управління поточною платоспроможністю підприємства.
96. Управління кредитоспроможністю підприємства.
97. Система прогнозування фінансової діяльності.
98. Імітаційне моделювання фінансових результатів діяльності підприємства.
99. Методи прогнозування ймовірності банкрутства підприємства.
100. Методичний інструментарій прогнозування кризових явищ на підприємстві.
101. Система раннього попередження банкрутства та реагування.
102. Механізми фінансової стабілізації підприємства при загрозі банкрутства.
103. Методи відновлення платоспроможності підприємства.
104. План санації в ході провадження справи про банкрутство.
105. Методи фінансування санації підприємства.
106. Санація підприємства як метод антикризового управління.
107. Методологічні основи антикризового фінансового управління підприємством.
108. Антикризове фінансове управління при загрозі банкрутства.

10. Матеріали комплексної контрольної роботи (ректорські контрольні роботи)

Теоретичні питання

1. Сутність, цілі і принципи фінансового менеджменту.
2. Поняття та основні елементи механізму фінансового менеджменту.
3. Концепція оцінки вартості грошей у часі.
4. Методичний інструментарій оцінки вартості грошей у часі.
5. Основні схеми нарахування простих і складних відсотків.
6. Фінансові ренти (ануїтети); визначення майбутньої і теперішньої вартості ануїтету.
7. Чинники впливу на вибір ставки дисконтування.
8. Економічна сутність і класифікація активів підприємства.
9. Політика управління оборотними активами.
10. Політика управління необоротними активами.
11. Вартість капіталу і її оцінка.
12. Оптимізація структури капіталу.
13. Політика формування власних фінансових ресурсів.

14. Політика залучення позикових засобів.
15. Економічна сутність і класифікація інвестицій підприємства.
16. Методи оцінки ефективності реальних інвестицій.
17. Методи оцінки ефективності окремих фінансових інструментів інвестування.
18. Принципи управління грошовими потоками підприємства.
19. Методи оптимізації грошових потоків підприємства.
20. Економічна сутність і основні характеристики фінансових ризиків.
21. Політика управління фінансовими ризиками.
22. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків.
23. Економічна сутність і види банкрутства.
24. Принципи антикризового фінансового управління підприємством.
25. Система експрес-діагностики банкрутства.
26. Внутрішні механізми фінансової стабілізації.

Тестові завдання

Виберіть правильну відповідь:

Фінансовий менеджмент – це:

- а) система цілей підприємства, яких воно бажає досягти в короткостроковому періоді;
- б) процес дослідження фінансового стану і основних результатів фінансової діяльності підприємства з метою виявлення резервів підвищення його ринкової вартості;
- в) сукупність методичних підходів (методик) до розроблення окремих планових показників фінансової діяльності підприємства;
- г) комплексна система принципів і методів розроблення і реалізації управлінських рішень щодо формування, розподілу і використання фінансових ресурсів й організації грошового обороту суб'єкта господарювання з метою досягнення оперативно-тактичних і стратегічних цілей.

Функціональна будова центрів фінансового управління підприємством ґрунтується на:

- а) розподілі функцій у структурному підрозділі;
- б) формуванні служб контролю внутрішньої та зовнішньої діяльності підприємства;
- в) диференціації за функціями управління або видами діяльності;
- г) трьохрівневій ієрархічній будові центрів управління.

Фінансова діяльність підприємства – це:

- а) придбання та реалізація необоротних активів, а також фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів;
- б) операції, які призводять до зміни структури і розміру власного і позикового капіталу;

в) операції, пов'язані з виробництвом, реалізацією товарів, робіт, послуг, які забезпечують основну частину його доходу, що є визначальною метою створення підприємства;

г) операції, які допомагають обслуговувати основну діяльність.

Основним інструментарієм оцінювання вартості грошей у часі є:

а) дисконтування

б) відсоткова ставка;

в) облікова ставка;

г) приведена вартість.

Управління капіталом – це:

а) управління оборотними, необоротними активами та оптимізацією їх складу.

б) управління фінансовими інвестиціями та страхування їх.

в) управління власним та позиковим капіталами й оптимізація структури капіталу.

г) управління грошовими коштами та фінансовими ризиками.

Механізм операційного левериджу пов'язаний із:

а) існуванням постійних витрат у структурі сумарних витрат підприємства;

б) існуванням змінних витрат у структурі сумарних витрат підприємства;

в) існуванням сукупних витрат;

г) немає правильної відповіді.

Основними напрямками фінансового інвестування є:

а) придбання цінних паперів;

б) депозитні операції;

в) придбання патентів і ліцензій;

г) операції з валютою.

До показників оцінки ліквідності балансу підприємства відноситься:

а) поточний коефіцієнт покриття.

б) коефіцієнт зносу основних засобів.

в) частка оборотних коштів у активах.

г) прибутковість активів.

Активи підприємства за формою функціонування підрозділяються на:

а) оборотні та необоротні активи.

б) операційні та інвестиційні активи.

в) матеріальні, нематеріальні та фінансові активи.

г) валові та чисті активи.

Основними формами рефінансування дебіторської заборгованості є:

а) банківський та комерційний кредити.

- б) фінансовий та операційний лізинг.
- в) факторинг, облік векселів, форфейтинг.
- г) фінансовий та операційний лізинг.

Фінансовий леверидж характеризує:

- а) використання підприємством позикових засобів, які впливають на зміну структури капіталу.
- б) використання підприємством позикових засобів, які впливають на зміну коефіцієнта рентабельності власного капіталу.
- в) використання підприємством позикових засобів, які впливають на зміну фондоозброєності підприємства.
- г) використання підприємством позикових засобів, які впливають на зміну обіговості матеріальних запасів.

За об'єктами вкладення капіталу інвестиції розділяють:

- а) прямі та непрямі.
- б) реальні та фінансові.
- в) приватні та державні.
- г) національні та іноземні.

Фінансова криза – це...

- а) фаза розбалансованої діяльності підприємства, яка характеризується обмеженими можливостями впливу на його фінансові відносини;
- б) необхідність запобіжного управління кризовими явищами;
- в) диференційований підхід до кризових явищ залежно від рівня небезпеки для фінансового розвитку підприємства
- г) своєчасне та адекватне реагування на окремі кризові явища у фінансовому розвитку підприємства.

Задачі

Задача 1

Підприємець протягом 10 років щорічно вкладає по 5000 гр. од. на депозитний рахунок з дохідністю 15%. Яку суму отримає підприємець в кінці строку за схемою а) пренумерандо; б) постнумерандо ?

Задача 2

Який максимальний обсяг фінансових ресурсів може витратити підприємство на фінансування наступного проекту, щоб він був прийнятний за показником *NPV*. Норма дисконтування – 0,24

	Чистий грошовий потік за періодами				
	0	1	2	3	4
	?	55	60	70	65

Задача 3

На основі наведених даних проаналізувати ліквідність балансу і визначити платіжний надлишок чи нестачу коштів.

Показник	01.01.2016	01.01.2017
Грошові кошти та їх еквіваленти	33	54
Готова продукція	444	550
Дебіторська заборгованість за товари	229	431
Векселі одержані	340	325
Виробничі запаси	429	570
Незавершене виробництво	25	41
Незвершене будівництво	200	163
Довгострокові фінансові інвестиції	109	107
Основні засоби	771	805
Поточна заборгованість за розрахунками з оплати праці	105	52
векселі видані	410	362
Поточна заборгованість за розрахунками з бюджетом	212	311
Короткострокові кредити банків	500	659
Відстрочені податкові зобов'язання	45	58
Довгострокові кредити	348	481
Статутний капітал	333	317
Резервний капітал	137	200
Додатково вкладений капітал	510	640

Задача 4

Чи варто підприємству брати кредит банку для фінансування наступного інвестиційного проекту, якщо його вартість становить 23%.

	Чистий грошовий потік за періодами				
	0	1	2	3	4
	-270	106	116	100	123

Норма дисконтування – 0,22, норма рефінансування – 0,2.

Задача 5

Визначити обсяг реінвестованого прибутку за такими даними:

- виручка від реалізації — 11267 тис. грн;
- собівартість реалізованої продукції — 5435 тис. грн;
- адміністративні витрати — 346 тис. грн;
- витрати на збут — 108 тис. грн;
- доходи від участі у капіталі — 128 тис. грн;
- відсотки за користування кредитами банків — 54 тис. грн;

- дивіденди за привілейованими акціями — 6 % чистого прибутку;
- дивіденди за звичайними акціями — 15 % прибутку, доступного для розподілу серед власників;
- продукція не є підакцизною;
- використати діючі нормативи податків.

Задача 6

Розрахуйте обсяг кредиторської заборгованості та обсяг чистої виручки від реалізації продукції, якщо строк погашення дебіторської заборгованості становить 12 днів, середньорічна сума дебіторської заборгованості складає 49353,5 тис. грн., коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості дорівнює 24,92.

Задача 7

Визначити доцільність використання фінансових ресурсів за показниками *NPV*, *IRR* на фінансування проекту з наступними чистими грошовими потоками:

	<i>Чистий грошовий потік за періодами</i>				
	0	1	2	3	4
	-190	77	88	68	73

Норма дисконтування – 0,20

Задача 8

Грошові витрати підприємства складають 5000 грн. Ставка відсотка по державних цінних паперах дорівнює 8%, а витрати, що пов'язані з кожною їх реалізацією, складають – 0,5 грн. Використовуючи модель Боумоля, визначити: середній розмір грошових коштів на рахунок (кошик поповнення коштів) та загальну кількість операцій від конвертації цінних паперів у готівку; політику підприємства щодо управління грошовими коштами та їх еквівалентами.

Задача 9

Здійснити факторний аналіз рентабельності власного капіталу за допомогою методу ланцюгових підстановок на основі наведених даних.

№	Показник	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення
1	Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	5600	7568	визначити
2	Податок на прибуток	визначити	визначити	
3	Чистий прибуток	визначити	визначити	
4	Чистий дохід	110000	125000	
5	Середньорічна сума капіталу	105000	111500	
6	Середньорічна сума власного капіталу	85500	95500	

7	Рентабельність продажу	визначити	визначити	
8	Коефіцієнт оборотності капіталу	визначити	визначити	
9	Мультиплікатор капіталу	визначити	визначити	
10	Рентабельність власного капіталу	визначити	визначити	

Задача 10

Дивіденди за акціями з постійним коефіцієнтом зростання чотири роки тому становили 7 грн. Останні сплачені дивіденди дорівнюють 13 грн. Визначити очікувану доходність акції k_a , якщо її ринкова вартість – 75 грн.

Задача 11

Здійснити факторний аналіз рентабельності власного капіталу за допомогою методу ланцюгових підстановок на основі наведених даних.

№	Показник	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення
1	Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	5600	7568	визначити
2	Податок на прибуток	визначити	визначити	
3	Чистий прибуток	визначити	визначити	
4	Чистий дохід	110000	125000	
5	Середньорічна сума капіталу	105000	111500	
6	Середньорічна сума власного капіталу	85500	95500	
7	Рентабельність продажу	визначити	визначити	
8	Коефіцієнт оборотності капіталу	визначити	визначити	
9	Мультиплікатор капіталу	визначити	визначити	
10	Рентабельність власного капіталу	визначити	визначити	

Задача 12

Розв'язати задачу за допомогою методу ланцюгових підстановок.

Здійснити факторний аналіз, зокрема визначити вплив на валовий прибуток усіх можливих факторів за наведеними даними (виробляється один вид продукції).

Рік	Змінні витрати на одиницю продукції, грн.	Обсяг виробництва, шт.	Постійні витрати, тис. грн.	Ціна одиниці продукції, грн.
Минулий	2,9	19700	1600	4,3
Звітний	1,8	20000	1650	3,7

Задача 13

Відомі такі показники виробничої діяльності багатoproфільного підприємства за рік:

рентабельність реалізованої продукції – 35 %; собівартість реалізованої продукції – 29 млн грн; чистий прибуток – 9,62 % виручки від реалізації.

Розрахувати загальну суму активів підприємства, якщо співвідношення виручки та активів становить 85 %.

Задача 14

Розрахуйте обсяг кредиторської заборгованості та обсяг чистої виручки від реалізації продукції, якщо строк погашення дебіторської заборгованості становить 12 днів, середньорічна сума дебіторської заборгованості складає 49353,5 тис. грн., коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості дорівнює 24,92.

Задача 15

Визначити на основі моделі Міллера-Орра діапазон коливань залишку грошових коштів (S), а також оптимальний розмір максимального і середнього залишку грошових коштів на основі наступних даних:

1) мінімальний залишок грошових коштів, встановлений на підприємстві на плановий рік – 200 грн.;

2) середньоквадратичне (стандартне) відхилення щоденного грошового обігу за даними аналізу за попередній рік складає – 21 грн.;

3) витрати по обслуговуванню даної операції поповнення грошових коштів складають – 0,2 грн.;

4) середньоденна ставка відсотка по короткострокових фінансових вкладеннях складає 0,03%.

11.Методи активізації процесу навчання

Для активізації процесу засвоєння студентами знань за кожною темою дисципліни «Фінансовий менеджмент» передбачається під час проведення лекції максимально тісно пов'язувати теоретичний та методичний матеріал з економічною практикою вітчизняних підприємств, наповнювати його конкретним змістом прикладами проблемних ситуацій вітчизняного фінансового менеджменту, відображати в ньому всі актуальних змін, які відбуваються у зовнішньому нормативно-правовому та бізнес оточенні управління фінансами суб'єктів господарювання в Україні. Кожна лекція передбачає **візуальний супровід у вигляді інтерактивних презентацій**.

З метою каталізації інтересу студентів до процесу навчання і підвищення їх уваги передбачається провести **дискусії** за темами «Практика фінансового менеджменту в малих підприємствах України» та «Вплив глобалізації на фінансову конкурентоспроможність вітчизняних підприємств».

При аналізі найбільш актуальних та проблематичних питань теорії і практики вітчизняного фінансового менеджменту передбачається застосовувати **кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій)** та «**мозкової атаки**».

Для розвитку логічного мислення студентів **передбачається проведення проблемної лекції** «Управління фінансами підприємства з позицій вартісно-

орієнтованого підходу». Під час лекції увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов достатньо повного відображення у підручниках, використовується **банк візуального супроводження** з ілюстраціями фінансових моделей зарубіжних корпорацій та фотографіями їх керівників і провідних спеціалістів. Крім того, студентам даються питання для самостійного розмірковування, на які вони можуть відповісти в процесі лекції. Система питань у ході лекції відіграє активізуючу роль, заставляє студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

При проведенні семінарських занять передбачено організувати **семінари-дискусії (круглий стіл)** де студенти обмінюються думками і поглядами з окремих питань даної теми. Такий підхід дозволяє розвивати у студентів мислення, допомагає формувати погляди і переконання, набувати вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчить оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

В контексті забезпечення більш глибокого вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» та формування у студентів навичок і компетенцій щодо самостійного застосування набутих теоретичних знань, під час проведення семінарських і практичних занять планується застосування методу активізації «**робота в малих групах**», учасники яких визначатимуть фінансові показники та коефіцієнти за звітними даними реальних українських підприємств. Використання цього методу дозволить структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

При виконанні індивідуальних завдань студенти отримують інформацію стосовно економічних явищ і процесів у фінансовому менеджменті підприємств країн ЄС, США, Канаді, Японії, Азії, особливостей функціонування моделей управління фінансами в цих країнах. За результатами виконання індивідуального завдання студенти готують доповідь для публічного обговорення в аудиторії та проведення дискусії.

При проведенні практичних занять заплановано виконання студентами передбачено здійснювати прогностно-аналітичні розрахунків на основі реальних показників фінансових звітів підприємств реального сектору економіки, проводити різні аналітичні роботи з метою засвоєння основних методів і прийомів фінансових розрахунків у сфері оцінки фінансового стану підприємства, структури і вартості його капіталу, доцільності та ефективності реальних і фінансових інвестицій, ліквідності та платоспроможності активу, рівня фінансових ризиків, ймовірності банкрутства тощо, що дасть можливість студентам апробувати отримані знання на реальних засад управління фінансами.

У процесі проведення практичних занять передбачено використання фінансових комп'ютерної програм та сучасних інформаційних технологій для проведення відповідних аналітичних та прогностичних розрахунків.

12. Методи контролю

Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється систематичний поточний контроль знань, наприкінці вивчення курсу передбачається підсумковий контроль. Контроль знань студентів здійснюється на семінарських, практичних та індивідуальних заняттях, які проводяться з метою відпрацювання поточної заборгованості або отримання поглиблених знань з окремих питань.

Поточний контроль організовано у формі вибіркового усного опитування на семінарських заняттях та виконанні практичних завдань. Модульний контроль організовано у формі стандартизованого опитування за теоретичними питаннями, виконанням практичних завдань та тестовими завданнями. Оцінювання рівня виконання індивідуальної роботи робиться на основі перевірки змісту роботи та її захисту у формі доповіді на семінарі.

Типи завдань, які виносяться на модульні контрольні роботи зазначені безпосередньо у змісті практичного заняття відповідного розділу цієї програми. Усі завдання які формують модульні контрольні роботи, також виносяться і на іспит. Перша його частина проходить у формі тестування. Усі тестові завдання розроблені у закритій формі трьох рівнів складності в тестовій оболонці. Кількість відповідей від 2-х до 5-ти.

13. Критерії оцінювання знань студентів

Контроль знань студентів відбувається на 4 і 9 практичних заняттях, який проводиться у формі контрольної роботи, а також на заліку.

Для оцінювання знань студентів на звичайних практичних заняттях використовуються тести та при необхідності вибірково надаються короткі питання за темою практичного (семінарського) завдання. На звичайних практичних заняттях студенти ознайомлюються з алгоритмами вирішення задач, представляють свої індивідуальні завдання (у формі доповіді рефератів). Бали нараховуються студентами як відсоток до загального обсягу необхідних до виконання робіт для одержання 100 балів, з урахуванням типу і складності цих робіт. На практичних заняттях також враховується системність, послідовність і своєчасність виконання окремих етапів практичного завдання.

Оцінювання знань і умінь студентів на екзамені.

Технічна сторона рейтингової оцінки студента представлена у таблиці наприкінці цього розділу. Залікова форма контролю знань передбачає комплексний підхід, який має здійснювати оцінку теоретичних знань і практичних умінь студентів. У зв'язку з цим екзамен проводиться у два етапи.

На першому етапі студенти проходять тестування (30-40 хвилин). Тести мають три рівні складності і відповідні вагові коефіцієнти – 1, 2 і 3. Вибірка тестів з тестової бази здійснюється з урахуванням пропорції між тестами різних рівнів складності. Після завершення тестування, кількість відповідей зважується на рівень складності і виводиться процент вірних відповідей. Оцінка за теоретичну

частину виводиться за 100-бальною шкалою за принципом відсотка правильних відповідей.

На другому етапі студенти надають ґрунтовні відповіді з роз'ясненнями на теоретичні питання, розв'язують практичне завдання. Усі типи завдань оцінюються однаково. Таким чином, якщо студент виконує вірно усі підготовчі розрахунки то він може одержати 31-50 балів. При одночасному вірному розрахунку необхідної кількості фінансових коефіцієнтів він може отримати 51-70 балів. Одержання оцінок від 71 до 100 балів залежить від якості написаного текстового аналізу.

Якщо студент виконав лише окремі розрахунки, то враховуючи їх складність і кількість студент отримує 16-30 балів. У тому випадку, якщо студент допускає помилки, які підтверджують відсутність не тільки фахових знань, але й базових, то бали виставляються в діапазоні 0-15 балів. Крім того, 0 балів виставляється за відсутність будь-яких намагань розв'язати практичне завдання.

Вагові коефіцієнти для тестування і практичного завдання в межах екзамену складають відповідно 0,4/0,6.

Оцінювання знань і умінь студентів на контрольних роботах

Усі теоретичні завдання 1 та 2 модульних контрольних робіт оцінюються однаково, практичне завдання має більший ваговий коефіцієнт ніж теоретичне, що орієнтує студентів на здійснення практичних економічних розрахунків.

Оцінювання знань і умінь студентів в межах індивідуальної роботи студентів

Індивідуальне завдання у формі реферату перевіряється на відповідність оформлення викладеним вище вимогам, а також на повноту, ґрунтовність матеріалу, наявність цікавих фактів та прикладів. Реферат як правило доповідається на семінарі, якщо за поважної причини реферат не доповідався, але відповідає вимогам, застосовується понижуючий коефіцієнт 0,5. Невиконання індивідуального завдання без поважних причин або несамотійне його виконання (коли студент не в змозі надати по ньому будь-яку відповідь на поставлені запитання викладача та студентів) штрафується відрахуванням 1 балу.

Визначення навчального рейтингу з дисципліни робиться за наступними критеріями:

Вид занять		Кількість	Максимум балів за 1	Разом
I. Робота в семестрі				
Модуль 1	Практичні	3	3	9
	Контрольна робота	1	16	16
Разом за модуль 1.				25
Модуль 2	Практичні	3	3	9
	Контрольна робота	1	16	16
Разом за модуль 2.				25
II. Самостійна робота студентів				10
РАЗОМ ЗА СЕМЕСТР				60

III. Іспит	40
РАЗОМ	100

Оцінювання знань студентів проводиться за національною шкалою та шкалою ECTS таким чином:

Рейтингові бали за шкалою Університету	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
75-81		C
67-74	Задовільно (зараховано)	D
60-66		E
35-59	Незадовільно (не зараховано)	FX
1-34		F

14. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій.
2. Інтерактивні презентації.
3. Методичні вказівки до проведення практичних (семінарських) занять.
4. Методичні рекомендації до самостійної роботи.
5. Завдання для модульних контрольних робіт.

15. Рекомендована література

Базова

1. Базецька Г. І. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий менеджмент» / Г. І. Базецька, В. Г. Федорова / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 259 с.
2. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учеб. курс / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2005. – 656 с.
3. Бригхэм Ю.Ф. Финансовый менеджмент: Экспресс-курс / Ю.Ф. Бригхэм. – СПб.: Питер, 2013. – 592 с.
4. Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту: підручник переклад з англ. / Є. Брігхем. – К.: Молодь, 1997. – 1000 с.
5. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 800 с.
6. Воронина М.В. Финансовый менеджмент: Учебник для бакалавров / М.В. Воронина. – М.: Дашков и К, 2016. – 400 с.
7. Гудзь О.Є. Фінансова політика підприємства: Навч. посіб. / О.Є. Гудзь, П. А. Стецюк. – Київ-Львів: Ліга-Прес, 2017. – 120 с..
8. Давиденко Н.М. Фінансовий менеджмент : підручник / Н.М. Давиденко; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - К. : Задруга, 2012. - 515 с.
9. Екимова К.В. Финансовый менеджмент: Учебник для прикладного бакалавриата / К.В. Екимова, И.П. Савельева, К.В. Кардапольцев. – Люберцы: Юрайт, 2016. – 381 с.
10. Євтух О.Т. Фінансовий менеджмент для магістрів і не тільки: навч. посібник. – К.: Центр навч. літ-ри, 2011. – 408 с.
11. Єрмошенко М.М. Фінансовий менеджмент: підручник / М. М. Єрмошенко, С.А. Єрохін, О.А. Кириченко – К.: ВНЗ «Національна академія управління», 2011. – 506 с.
12. Зайков В.П. Финансовый менеджмент: теория, стратегия, организация / В.П. Зайков, Е.Д. Селезнёва, А.В. Харсеева. – М.: Вузовская книга, 2016. – 340 с.
13. Кандрашина Е.А. Финансовый менеджмент: Учебник для бакалавров / Е.А. Кандрашина. – М.: Дашков и К, 2015. – 220 с.
14. Кириченко Т.В. Финансовый менеджмент: Учебник / Т.В. Кириченко. – М.: Дашков и К, 2016. – 484 с.

15. Ковалев В.В. Финансовый менеджмент. Теория и практика / В.В. Ковалев. – М.: Проспект, 2015. – 1104 с.
16. Кокин А.С. Финансовый менеджмент: Учебное пособие / А.С. Кокин, В.Н. Ясенев. – М.: ЮНИТИ, 2016. – 511 с.
17. Лапіна І. С. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Лапіна І. С., Гончаренко О. М. та ін.; за заг. ред. І. С. Лапіної. – Одеса: Атлант, 2016 – 313 с.
18. Лисенко Н.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / Н.О.Лисенко, Н. Ю. Мельничук ; Європ. ун-т, Уман. філ. – Умань, 2012. – 233 с.
19. Момот Т.В. Фінансовий менеджмент: Навч. посібник / Т.В.Момот, В.О. Безугла. – К.: Центр навч. літ-ри, 2011. – 712 с.
20. Незамайкин В.Н. Финансовый менеджмент: Учебник для бакалавров / В.Н. Незамайкин, И.Л. Юрзинова. – Люберцы: Юрайт, 2016. – 467 с.
21. Олійник О.В. Фінансовий менеджмент: навч.-практ. посібник / О.В. Олійник, С. В. Юшко, Г. О. Нагаєва ; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Х., 2010. – 111 с.
22. Охотник С. И. Финансовый менеджмент: обучающий курс: от теории к практике / С. И. Охотник, Ю. А. Булгакова. –1-е изд. – Днепропетровск: Акцент ПП, 2016. – 769 с.
23. Пазинич В.І. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. / В.І.Пазинич, А.В. Шулешко. – К.: Центр навч. літ-ри, 2011. – 408с.
24. Рогова Е.М. Финансовый менеджмент: Учебник и практикум для академического бакалавриата / Е.М. Рогова, Е.А. Ткаченко. – Люберцы: Юрайт, 2016. – 540 с.
25. Румянцева Е.Е. Финансовый менеджмент: Учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры / Е.Е. Румянцева. – Люберцы: Юрайт, 2016. – 360 с.
26. Синки Д. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Д. Синки. – М.: Альпина Паблишер, 2016. – 1018 с.
27. Тепман Л.Н. Международный финансовый менеджмент: Учебное пособие / Л.Н. Тепман, Н.Д. Эриашвили. – М.: ЮНИТИ, 2016. – 367 с.
28. Турманидзе Т.У. Финансовый менеджмент: Учебник / Т.У. Турманидзе, Н.Д. Эриашвили. – М.: ЮНИТИ, 2015. – 247 с.
29. Управління фінансами суб'єктів господарювання: Практикум: навч. посібник / А.П. Вожжов, С.В. Сорокіна, І.В. Колесова, Чікіта І.Б. та ін. – К.: Знання, 2014. – 324 с.
30. Фінансовий менеджмент: конспект лекцій для студентів факультету менеджменту та маркетингу / Уклад.: О.В. Кам'янська, Ж.М. Жигалкевич. – К.: НТУУ «КПІ», 2014. – 57 с.
31. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук [та ін.]. – Житомир: ЖНАЕУ, 2014. – 478 с.
32. Фінансовий менеджмент: підручник / В.П. Мартиненко, Н.І. Климаш, К.В. Багацька, І.В. Дем'яненко, [та ін.] за заг. ред. Т.А. Говорушко. – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 344 с.

33. Фінансовий менеджмент: підручник / В.П. Мартиненко, Н.І. Климаш, К.В. Багацька, І.В. Дем'яненко, [та ін.] за заг. ред. Т.А. Говорушко. – Львів “Магнолія 2006”, 2014. – 334 с.
34. Фінансовий менеджмент: підручник / кер. авт. кол. та відп. ред. проф. О. О. Непочатенко. – Умань, 2012. – 523 с.
35. Фінансовий менеджмент: підручник / М. М. Єрмошенко. – К.: Нац. акад. упр., 2011. – 506 с.
36. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент. Підручник / В.М. Шелудько. К.: Знання, 2013. – 438 с.
37. Этрилл П. Финансовый менеджмент и управленческий учет для руководителей и бизнесменов / П. Этрилл. – М.: Альпина Паблишер, 2016. – 648 с.

Допоміжна

1. Бланк И. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – 2-е изд., расш. и доп. – К.: Ника-Центр, 2002. – 752 с.
2. Бланк И.А. Управление активами / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2002. – 720 с.
3. Бланк И.А. Управление денежными потоками / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2002. – 736 с.
4. Бланк И.А. Управление капиталом: учеб. курс / И. А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 576 с. (Раздел 2, глава 5, с. 197-242).
5. Боди Зви, Мертон Роберт. Финансы: Учеб. пособие: Пер. с англ. – М.: Издат. дом «Вильямс», 2000. – 592 с.
6. Вуйченко М. А. Фінансовий менеджмент: управління інвестиціями: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. А. Вуйченко / Уман. нац. ун-т садівництва. - Умань : Сочінський, 2010. - 165 с.
7. Ковтун С. Бюджетування на сучасному підприємстві або як ефективно управляти фінансами / С. Ковтун. – Х.: Фактор, 2005. – 340 с.
8. Кузнецова С.А. Фінансовий менеджмент у схемах і таблицях: навч. посібник / С. А. Кузнецова ; Дніпропетр. ун-т ім. А. Нобеля. – Дніпропетровськ : Дніпропетр. ун-т ім. А. Нобеля, 2011. - 178 с.
9. Нікбахт Е. Фінанси: пер. з англ. / Е. Нікбахт. – К.: Вік. Глобус, 1992. – 383 с.
10. Савчук В. П. Управление финансами предприятия / В.П. Савчук. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2003. – 480 с.
11. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посібник / О. О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2000. – 412 с.

Інтернет ресурси

1. «УКРІНФОРМ: БІЗНЕС - НОВИНИ» <http://info.dinau.com.ua>
2. Ukraine Business & Economy <http://www.oon.com.ua>
3. Офіційний сайт Держкомстату України <http://www.ukrstat.gov.ua>

4. “Електронні вісті” <http://www.elvisti.com>
5. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://www.rada.gov.ua>
6. Газети країн світу <http://www.dds.ni>
7. Преса Росії <http://www.online.ru>
8. Преса України <http://www.brama.com/news/ukr.html>
9. Financial Times <http://www.ft.com>
10. Wall Street Journal (only with paid subscription) <http://www.wsj.com>
11. New York Times (Information About) <http://www.nytimes.com>
12. Вісник Національного банку України <http://www.bank.gov.ua>
13. Європа <http://www.eur.ru>
14. Комп&ньюн <http://www.maximum.com.ua>
15. Всесвітній банк <http://www.worldbank.org>
16. Європейський Союз <http://www.europa.eu.int>
17. Міжнародний валютний фонд (МВФ) <http://www.imf.org>
18. Сайт “Корпоративные финансы” <http://www.cfin.ru>
19. Сайт журналу “GAAP & IAS” <http://www.gaap.ru>
20. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку <http://www.ssmc.gov.ua/>
21. Сайт Національного Депозитарію України / <http://www.ndu.gov.ua/>
22. Сайт “Корпоративные облигации в России” <http://www.cbonds.ru>
23. <http://www.ssmc.gov.ua/> — Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.